

Samfunnsfag 6. trinn

Område	Kompetansemål	IUP-mål	Lokale mål – jeg kan	Tips	Uke
Utforskeren	Eleven skal kunne formulere eit samfunnsfagleg spørsmål, foreslå moglege forklaringar og belyse spørsmålet gjennom ei undersøking.	Eleven skal kunne diskutere mulige forklaringar på samfunnsfaglige spørsmål og gjennomføre ulike undersøkelser.	<ul style="list-style-type: none"> • samtale om mulige forklaringar på samfunnsfaglige spørsmål og finne måter å undersøke dem på • gi eksempler på krav til spørreundersøkelser og intervju • systematisere innhentet informasjon og presentere for andre 	Gjennomgående tema	
	Eleven skal kunne diskutere samfunnsfaglege tema med respekt for andre sitt syn, bruke relevante fagomgrep og skilje mellom meiningar og fakta.	Eleven skal kunne bruke aktuelle fagbegrep og respektere spillereglar i en diskusjon.	<ul style="list-style-type: none"> • bruke aktuelle fagbegrep i faglige diskusjoner • vise respekt for andres syn (holde seg til saken, unngå negativt kroppsspråk og formulere seg nøytralt) • begrunne synspunkter i faglige diskusjoner 	Tema: Politikk og Reklame Kan også taes inn i klassemøtene http://kanal-s.salaby.no/forsiden/samfunnsfag	
	Eleven skal kunne finne og trekkje ut samfunnsfagleg informasjon ved søk i digitale kjelder, vurdere funna og følgje reglar for nettvett og nettetikk.	Eleven skal kunne finne frem til pålitelige kilder og velge ut informasjon.	<ul style="list-style-type: none"> • beskrive og finne pålitelige kilder for å hente ut informasjon om tema • samtale om og følge regler for nettvett og nettetikk ved bruk av internett 	Tema: nettvett Gjennomgående tema https://www.reddbarna.no/vaart-arbeid/barn-i-norge/nettvett/materiell-og-aktiviteter http://www.dubestemmer.no/	
	Eleven skal kunne bruke digitale verktøy til å presentere samfunnsfagleg arbeid og følgje reglar for personvern og opphavsrett.	Eleven skal kunne velge og bruke ulike digitale verktøy i presentasjoner og følge regler for personvern og opphavsrett.	<ul style="list-style-type: none"> • velge og bruke ulike digitale verktøy i presentasjoner • diskutere personvern og mobilbruk • følge regler for opphavsrett og kildehenvisninger 	Tema: nettvett Gjennomgående tema http://tjenester.aschehoug.no/zeppelin%20nettvett/nettvett_test.html	
	Eleven skal kunne skrive samfunnsfagleg tekst ved å bruke relevante fagomgrep og fleire kjelder.	Eleven skal kunne bruke ulike kilder for å finne informasjon til egne samfunnsfaglige tekster.	<ul style="list-style-type: none"> • bruke internett, fagbøker og ulike medier for å finne informasjon til egne tekster • bruke relevante fagbegrep og utforme fagtekster etter eksempeltekster (f.eks. leserinnlegg, artikler) 	Tema: nettvett Gjennomgående tema	
Historie	Eleven skal kunne fortelje om hovudtrekk ved samfunnsutviklinga i Noreg frå vikingtida til slutten av dansketida og gjere nærare greie for eit sentralt tema i denne perioden.	Eleven skal kunne fortelle om forskjeller mellom vikingtiden og middelalder og gjengi viktige hendelser.	<ul style="list-style-type: none"> • beskrive dagligliv, religion og kultur i vikingtiden i Norge • beskrive dagligliv, religion og kultur i middelalderen i Norge • sette ord på hovedforskjellene mellom samfunnet i vikingtiden og middelalderen • gi en oversikt over viktige hendelser fra vikingtiden til slutten av middelalderen 	Tema: Historie Oppstart på 6. trinn Gaia 6, kapittel 3-6 og Gaia 7, kapittel 3 http://globus-samfunnsfag.cappelendamm.no/c177551/sammendrag/vis.html?strukt_tid=177551 http://kanal-s.salaby.no/forsiden/samfunnsfag/vikingtiden http://lokus123.lokus.no/?marketplacelid=1889952&languageid=1&siteNodeid=3387147 Besøke: http://www.khm.uio.no/barn-skole/skole/5-7-trinn/middelalderen.html Besøke http://www.khm.uio.no/barn-skole/skole/5-7-trinn/vikinger-og-vikingskip-5-7-trinn.html Besøk: Vikingskipshuset www.khm.uio.no eller/og vikingbiking	
	Eleven skal kunne gjere greie for sentrale trekk ved tidsepokane mellomalder, renessanse og opplysningstid i Europa og diskutere grunnar til denne tidsinndelinga.	Eleven skal kunne gjere rede for hva som kjennetegner middelalderen i Europa.	<ul style="list-style-type: none"> • samtale om hva som skiller middelalderen fra antikken • fortelle om hverdagsliv og samfunnsstrukturer i middelalderen (stendersamfunnet, riddervesen, religion og hverdagsliv) • plassere tidlig-, høy- og senmiddelalder i Europa på en tidslinje og fortelle hva som skiller dem 	Tema: Historie Oppstart på 6. trinn Gaia 6, kapittel 3-6 og Gaia 7, kapittel 3 http://globus-samfunnsfag.cappelendamm.no/c177551/sammendrag/vis.html?strukt_tid=177551 http://kanal-s.salaby.no/forsiden/samfunnsfag/vikingtiden http://lokus123.lokus.no/?marketplacelid=1889952&languageid=1&siteNodeid=3387147 Besøke: http://www.khm.uio.no/barn-skole/skole/5-7-trinn/middelalderen.html	
Geografi	Eleven skal kunne bruke atlas, hente ut informasjon frå papirbaserte temakart og digitale karttenester og plassere nabokommunane, fylka i Noreg, dei tradisjonelle samiske områda og dei største landa i verda på kartet.	Eleven skal kunne hente ut informasjon fra ulike typer temakart og plassere noen europeiske land på kartet.	<ul style="list-style-type: none"> • plassere noen land og byer i Europa på kart • hente ut informasjon om Europa fra papirbaserte og digitale temakart (f.eks. klima, jordbruk, befolkning, industri, ressurser) 	Tema: Europa Gaia 6, kapittel 12, 13 http://globus-samfunnsfag.cappelendamm.no/c177552/sammendrag/vis.html?strukt_tid=177552 http://lokus123.lokus.no/?marketplacelid=1889952&languageid=1&siteNodeid=1958140 http://www.toporopa.eu/no/index.html https://online.seterra.com/nb	
	Eleven skal kunne samanlikne likskapar og skilnader mellom land i Europa og land i andre verdsdelar.	Eleven skal kunne samanlikne landskap, næringsveier og bosetning i ulike europeiske land.	<ul style="list-style-type: none"> • sammenlikne landskap og forklare hvordan istiden har skapt forskjeller i Europa • sammenlikne naturressurser og næringsveier i europeiske land • sammenlikne folkemengde og bosetning i europeiske land 	Tema: Europa Oppstart på 6. trinn Gaia 6, kapittel 12, 13 http://globus-samfunnsfag.cappelendamm.no/c177552/sammendrag/vis.html?strukt_tid=177552 http://lokus123.lokus.no/?marketplacelid=1889952&languageid=1&siteNodeid=3387071 http://www.toporopa.eu/no/index.html https://online.seterra.com/nb	

	Eleven skal kunne beskrive korleis produksjon og forbruk kan ødeleggje økosystem og forureine jord, vatn og luft, og drøfte korleis dette kan hindrast og reparerast.	Eleven skal kunne beskrive sammenhengen mellom forbruk og forurensing, og gi eksempler på hvordan forurensing kan begrenses.	<ul style="list-style-type: none"> forklare begrepene <i>økosystem</i>, <i>forbruk</i> og <i>forurensing</i> samtale om eget <i>forbruk</i>, og <i>diskutere</i> hva man trenger og hva som er luksus gi eksempler på hvordan produksjon av varer kan ødelegge <i>økosystemer</i> gi eksempler på hvordan høyt forbruk fører til problemer med håndtering av søppel, og diskutere hvordan søppelortering og gjenvinning kan begrense <i>forurensing</i> 	Tema: Europa Oppstart på 6. trinn Gaia 6, kapittel 7, 12, 13 http://globus-samfunnsfag.cappelendamm.no/c177552/sammendrag/vis.html?strukt_tid=177552 http://lokus123.lokus.no/?marketplaceid=1889952&languageid=1&siteNodeid=3387071 http://www.toporopa.eu/no/index.html	
Samfunns-kunnskap	Eleven skal kunne gje døme på og diskutere korleis kommersiell påverknad frå ulike medium kan verke inn på forbruksvanar og personleg økonomi.	Eleven skal kunne beskrive virkemidler i reklame og gjøre rede for hvordan barn blir påvirket.	<ul style="list-style-type: none"> beskrive vanlige <i>virkemidler</i> i <i>reklamer</i> samtale om hva barn bruker penger på og hvordan de blir <i>påvirket</i> av <i>reklame</i> 	Tema: reklame Oppstart på 6. trinn Gaia 6 kapittel 8	
	Eleven skal kunne samtale om kjærleik og respekt, variasjon i seksuell orientering og samliv og familie og diskutere konsekvensar av manglande respekt for ulikskap.	Eleven skal kunne samtale om kjærleik og respekt, variasjon i seksuell orientering og samliv og familie og diskutere konsekvensar av manglande respekt for ulikskap.	<ul style="list-style-type: none"> samtale om ulike former for <i>kjærlighet</i> forklare hva det vil si å være heterofil, transseksuell, bifil, lesbisk og homofil og diskutere holdninger til ulike <i>seksuelle</i> legninger beskrive ulike familieformer og diskutere om alle blir akseptert og respektert diskutere hvordan negativ ordbruk og manglende respekt virker på vårt <i>samliv</i> 	Tema: Samliv Gaia 7, kapittel 11 Oppstart på 6. trinn og avsluttende 7. trinn Legge til vennskapsuka eller uke 6 https://sexopolitikk.no/seksualundervisning/laererveiledning/	Uke 36 og uke 6
	Eleven skal kunne gjere greie for dei viktigaste maktinstitusjonane i Noreg og deira hovudoppgåver og diskutere skilnader mellom å leve i eit demokrati og i eit samfunn utan demokrati.	Eleven skal kunne gjere greie for dei viktigaste maktinstitusjonane i Noreg og deira hovudoppgåver og diskutere skilnader mellom å leve i eit demokrati og i eit samfunn utan demokrati.	<ul style="list-style-type: none"> forklare forskjellen på <i>Stortinget</i> og <i>Regjeringen</i>, og beskrive hva rettsvesenet gjør fortelle om <i>Sametingets</i> oppgaver gi eksempler på hva som bestemmes av kommunen, av fylket og av staten undersøke og fortelle om hvordan Oslo styres fortelle hvordan et demokratisk valg foregår samtale om hvordan noen land styres uten <i>demokratiske</i> valg, og diskutere hva dette betyr for de som bor der 	Tema: Politikk Oppstart 6. trinn Legges til 17. mai, 6. februar eller valg Gaia 6, kapittel 2 Samene har man mer fokus på i 5. trinn. http://globus-samfunnsfag.cappelendamm.no/c177550/sammendrag/vis.html?strukt_tid=177550 http://kanal-s.salaby.no/forsiden/samfunnsfag/valg-i-norge https://stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/stortinget-undervisning/5.-7.-trinn/ Besøke Oslo rådhus eller stortinget.	
	Eleven skal kunne gjere greie for kva eit politisk parti er, og diskutere nokre sentrale motsetnader mellom dei politiske partia i Noreg.	Eleven skal kunne gjere greie for kva eit <i>politisk</i> parti er, og diskutere nokre sentrale motsetnader mellom dei <i>politiske</i> partia i Noreg.	<ul style="list-style-type: none"> samtale om hvorfor vi har <i>politiske partier</i>, og gi eksempler på viktige saker for ulike partier samtale om hva som skiller høyre- og venstresiden i norsk politikk, og plassere de største <i>partiene</i> fortelle om <i>partienes</i> valgkamp og hvordan de arbeider for å påvirke utviklingen i samfunnet 	Tema: Politikk Oppstart 6. trinn Gaia 6, kapittel 2 http://globus-samfunnsfag.cappelendamm.no/c177550/sammendrag/vis.html?strukt_tid=177550 http://kanal-s.salaby.no/forsiden/samfunnsfag/valg-i-norge https://stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/stortinget-undervisning/5.-7.-trinn/	
	Eleven skal kunne gjere greie for kva for moglegheiter, plikter og rettar barn og unge har til medverknad.	Eleven skal kunne gjere greie for kva for moglegheiter, plikter og rettar barn og unge har til <i>medverknad</i> .	<ul style="list-style-type: none"> fortelle hvordan FN's Barnekonvensjon ivaretar barns rettigheter gi eksempler på hvordan barn kan ha innflytelse i hverdagen (f.eks. hjemme, på skolen, i nærmiljøet) samtale om hvordan barn kan medvirke for å hjelpe andre på hjemstedet eller i andre land samtale om barn og unges ansvar for å møte andre med respekt og reagere om de behandles dårlig 	Tema: FN-dagen Kan legges til klassemøter Legges til FN-dagen 24. oktober Gaia 6, kapittel 11 https://www.fn.no/Undervisning	uke 42-44
	Eleven skal kunne gje døme på ulike kulturelle symbol og gjere greie for kva vi meiner med omgrepa identitet og kultur.	Eleven skal kunne gje døme på ulike kulturelle symbol og gjere greie for kva vi meiner med omgrepa identitet og kultur.	<ul style="list-style-type: none"> samtale om hva som menes med begrepene <i>kultur</i> og <i>symbol</i> samtale om hvordan ulike grupper knyttes sammen med <i>kulturelle symboler</i>, og gi eksempler på vanlige <i>kulturelle symboler</i> i nærmiljøet (f.eks. påkledning, gjenstander i hjemmet) forklare begrepet <i>identitet</i> og beskrive hvordan identitet formes i ulike <i>kulturer</i> 	Tema: oppstart Oppstart 6. trinn Gaia 6, kapittel 1 Fint kapittel å starte med for faget.	

Digitale ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Å kunne lese

Å kunne regne

Å kunne skrive

Både skriftlig og muntlig

Sentrale fagbegreper (markert med *kursiv* i fagplan)

Utforskeren	samfunnsfaglige spørsmål, diskusjon, kilder, nettvett/nettetikk, personvern, opphavsrett,
Historie	kultur, vikingtiden, middelalderen,
Geografi	temakart, Europa, landskap, næringsveier, bosetting, økosystem, forbruk, forurensing,
Samfunnsfag	påvirkning, virkemiddel, reklame, seksuell orientering, kjærlighet, samliv, maktinstitusjoner, storting, regjering, sametinget, demokrati, politisk parti, medvirkning, kulturelle symboler, identitet, kultur